

## A TANÁCS (KKBP) 2024/656 HATÁROZATA

(2024. február 19.)

**a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) tevékenységeinek a nukleáris védetség területén történő uniós támogatásáról**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 28. cikke (1) bekezdésére és 31. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslatára,

mivel:

- (1) Az Európai Tanács 2003. december 12-én elfogadta a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégiát (a továbbiakban: a stratégia).
- (2) Az Unió aktívan dolgozik e stratégia végrehajtásán és érvényt szerez a III. fejezetében felsorolt intézkedéseknek, mégpedig elsősorban a multilaterális intézmények – köztük a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (a továbbiakban: a NAÜ) – által végrehajtott egyedi projektek pénzügyi támogatása révén.
- (3) A stratégia végrehajtásának keretében a Tanács négy együttes fellépést és négy határozatot fogadott el a NAÜ tevékenységeinek támogatásáról, nevezetesen a 2004/495/KKBP <sup>(1)</sup>, a 2005/574/KKBP <sup>(2)</sup>, a 2006/418/KKBP <sup>(3)</sup>, a 2008/314/KKBP <sup>(4)</sup> együttes fellépést, valamint a 2010/585/KKBP <sup>(5)</sup>, 2013/517/KKBP <sup>(6)</sup>, a (KKBP) 2020/755 határozattal <sup>(7)</sup> meghosszabbított (KKBP) 2016/2383 <sup>(8)</sup> és a (KKBP) 2022/1852 határozattal <sup>(9)</sup> meghosszabbított (KKBP) 2020/1656 határozatot <sup>(10)</sup>. Az említett uniós támogatást folytatni kell.

<sup>(1)</sup> A Tanács 2004/495/KKBP együttes fellépése (2004. május 17.) a NAÜ tevékenységeinek a Nukleáris Biztonsági Alap keretében és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 182., 2004.5.19., 46. o.).

<sup>(2)</sup> A Tanács 2005/574/KKBP együttes fellépése (2005. július 18.) a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 193., 2005.7.23., 44. o.).

<sup>(3)</sup> A Tanács 2006/418/KKBP együttes fellépése (2006. június 12.) a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 165., 2006.6.17., 20. o.).

<sup>(4)</sup> A Tanács 2008/314/KKBP együttes fellépése (2008. április 14.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 107., 2008.4.17., 62. o.).

<sup>(5)</sup> A Tanács 2010/585/KKBP együttes fellépése (2010. szeptember 27.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 259., 2010.10.1., 10. o.).

<sup>(6)</sup> A Tanács 2013/517/KKBP határozata (2013. október 21.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról (HL L 281., 2013.10.23., 6. o.).

<sup>(7)</sup> A Tanács (KKBP) 2020/755 határozata (2020. június 8.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris védetség területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról szóló (KKBP) 2016/2383 határozat módosításáról (HL L 179L., 2020.6.9., 2. o.).

<sup>(8)</sup> A Tanács (KKBP) 2016/2383 határozata (2016. december 21.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris védetség területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról (HL L 352., 2016.12.23., 74. o.).

<sup>(9)</sup> A Tanács (KKBP) 2022/1852 határozata (2022. október 4.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) tevékenységeinek a nukleáris védetség területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról szóló (KKBP) 2020/1656 határozat módosításáról (HL L 257., 2022.10.5., 10. o.).

<sup>(10)</sup> A Tanács (KKBP) 2020/1656 határozata (2020. november 6.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) tevékenységeinek a nukleáris védetség területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról (HL L 372L., 2020.11.9., 4. o.).

- (4) A biztonság és a védelem területére vonatkozó, 2022-es stratégiai iránytű utal a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök elterjedése által jelentett állandó fenyegetésre, a bővülő nukleáris arzenálokra, az új fegyverrendszerek fejlesztésére, valamint az atomfenyegetések egyes államok általi alkalmazására, továbbá kifejezi az Unió azon célkitűzését, hogy megerősítse a leszerelési, nonprolifációs és fegyverzet-ellenőrzési célokat támogató konkrét intézkedéseket.
- (5) E határozat technikai végrehajtásával a NAÜ-t kell megbízni. Az Unió által támogatott fellépés a NAÜ-nek nyújtott, költségvetésen kívüli hozzájárulás formájában kerül finanszírozásra,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

### 1. cikk

- (1) A tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia, az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiája, valamint a biztonság és a védelem területére vonatkozó stratégiai iránytű végrehajtása céljából az Unió egy operatív fellépés révén továbbra is támogatja a NAÜ tevékenységeit.
- (2) Az (1) bekezdésben említett fellépés átfogó célkitűzései a következők:
  - a) a vonatkozó, jogilag kötelező erejű és jogilag nem kötelező erejű nemzetközi eszközökhöz való csatlakozás előmozdítása a nukleáris védetség globális szintű javítása érdekében,
  - b) segítségnyújtás az államoknak a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokra vonatkozó nemzeti nukleáris védelegi rendszerek létrehozásában, karbantartásában és fenntartásában – többek között szállítás során is –, valamint a békés célokra használt kapcsolódó létesítmények létrehozásában, karbantartásában és fenntartásában,
  - c) a NAÜ támogatása abban, hogy központi szerepet töltsön be a nemzetközi együttműködés elősegítésében és elmélyítésében, valamint hogy növelje a láthatóságot és a tudatosságot a nukleáris védelegről való tájékoztatás révén.
- (3) Az (1) bekezdésben említett fellépés egyedi célkitűzései a következők:
  - a) nukleáris védelegi támogatás nyújtása Ukrajnának,
  - b) a nők részvételének erősítése a nukleáris védeleggel kapcsolatos pályákon, például a Marie Skłodowska-Curie ösztöndíjprogramban;
  - c) kapacitásépítés a NAÜ-tagállamok nukleáris védelegének megerősítése érdekében.
- (4) Az (1) bekezdésben említett fellépés részletes leírását a melléklet tartalmazza.

### 2. cikk

- (1) E határozat végrehajtásáért a főképvisező felel.
- (2) Az 1. cikkben említett fellépés technikai végrehajtását a NAÜ végzi.
- (3) A NAÜ a (2) bekezdésben említett feladatot a főképvisező ellenőrzése mellett látja el. A főképvisező ebből a célból megköti a szükséges megállapodásokat a NAÜ-vel.

### 3. cikk

- (1) Az 1. cikkben említett fellépés végrehajtására szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 7 200 000 EUR.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott referenciaösszegeből finanszírozott kiadásokat az Unió általános költségvetésére alkalmazandó szabályoknak és eljárásoknak megfelelően kell kezelni.

(3) Az (1) bekezdésben említett referenciaösszegeből finanszírozott kiadások megfelelő kezelését a Bizottság felügyeli. Ebből a célból a Bizottság hozzájárulási megállapodást köt a NAÜ-vel. A hozzájárulási megállapodásban ki kell kötni, hogy a NAÜ-nek – annak mértékével arányosan – biztosítania kell az uniós hozzájárulás láthatóságát.

(4) A Bizottság törekszik a (3) bekezdésben említett megállapodásnak az e határozat hatálybalépését követő mielőbbi megkötésére. A Bizottság tájékoztatja a Tanácsot az ezen eljárás során felmerülő bármely nehézségről és a megállapodás megkötésének dátumáról.

#### 4. cikk

(1) A főképviselő a NAÜ rendszeres beszámolóí alapján jelentést tesz a Tanácsnak e határozat végrehajtásáról. A jelentések képezik a Tanács által végzett értékelés alapját.

(2) A Bizottság tájékoztatást nyújt az 1. cikkben említett fellépés végrehajtásának pénzügyi vonatkozásairól.

#### 5. cikk

(1) Ez a határozat az elfogadásának napján lép hatályba.

(2) Ez a határozat a 3. cikk (3) bekezdésében említett megállapodás megkötését követő 36 hónap elteltével veszti hatályát. Ez a határozat azonban a hatálybalépésétől számított hat hónap elteltével hatályát veszti, ha a megállapodás megkötésére ezen időtartam alatt nem kerül sor.

Kelt Brüsszelben, 2024. február 19-én.

*a Tanács részéről  
az elnök*

J. BORRELL FONTELLES

## MELLÉKLET

## PROJEKTDOKUMENTUM

## A NEMZETKÖZI ATOMENERGIA-ÜGYNÖKSÉG (NAÜ) RÉSZÉRE A TÖMEGPUSZTÍTÓ FEGYVEREK ELTERJEDÉSE ELLENI EU-STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA KERETÉBEN A NUKLEÁRIS VÉDETTSÉG TERÜLETÉN NYÚJTANDÓ UNIÓS TÁMOGATÁS

## IX. CIKLUS (2024–2027)

## 1. BEVEZETÉS

A Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) és az Európai Bizottság (a továbbiakban: az ajánlatkérő) együttműködött az Európai Közösség és az Egyesült Nemzetek között 2003. április 29-én aláírt és az Európai Bizottság és a Szervezet által 2018. december 31-én kiigazított pénzügyi és igazgatási keretegyezmény keretében, amelyhez a Szervezet 2004. szeptember 17-én csatlakozott.

Az EU rendszeresen hangsúlyozza, hogy a nukleáris terrorizmus megelőzése és a nukleáris technológia békés célú felhasználása fejlesztésének elősegítése érdekében világszerte folytatni kell a nukleáris védelem megerősítését, és tudatában van annak, hogy a NAÜ központi szerepet tölt be a nukleáris védelem keret globális szintű megerősítésében, a nukleáris védelemmel kapcsolatos tevékenységek terén folytatott nemzetközi együttműködés koordinálásában és a tagállamok számára biztosított technikai segítségnyújtásban.

Az EU 2004 óta nyolc sikeres hozzájárulási cikluson keresztül nyújtott pénzügyi támogatást a NAÜ-nek a nukleáris védelem területén folytatott tevékenységeihez. Az Ügynökség a tagállamainak fejlesztési igényeit kielégítő projekteket hajt végre az ajánlatkérő külpolitikai eszközeinek hatálya alá tartozó területeken.

A fellépés javasolt elemei a NAÜ 2022–2025-ös időszakra vonatkozó, a NAÜ kormányzótanácsa által 2021. szeptember 14-én jóváhagyott, majd a közgyűlés által 2021. szeptember 15-én nyugtázott Nukleáris Védelem Tervén (GC(65)/24) alapulnak.

A közgyűlés határozataiban a tagállamok leszögezték, hogy a valamely államon belüli nukleáris védelem megvalósításáért teljes mértékben az adott államot terheli a felelősség, valamint hogy szem előtt tartják az egyes tagállamok azon felelősségét, hogy a nemzeti és nemzetközi kötelezettségeiknek megfelelően mindenkor biztosítsák a hatékony és átfogó nukleáris védelem valamennyi nukleáris és egyéb radioaktív anyag tekintetében.

A javasolt fellépés meghatározása összhangban van az Ügynökség programjának és költségvetésének 3.5. programjával is.

Az e cselekvési dokumentum szerinti tevékenységek összehangolásra kerülnek majd a Szervezet Nukleáris Védelem Alapjához és a NAÜ rendes költségvetésébe tartozó alapokhoz nyújtott egyéb önkéntes hozzájárulásokkal, amelyek emellett ki is egészítik a tevékenységeket, amelyek végrehajtására több támogatót tömörítő fellépésként kerül majd sor.

## 2. ÁTFOGÓ CÉLKITŰZÉS

Ezen uniós fellépés átfogó célja, hogy a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia végrehajtásának keretében támogassa a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) által a nukleáris védelem területén végzett következő tevékenységeket:

- a vonatkozó, jogilag kötelező erejű és jogilag nem kötelező erejű nemzetközi eszközökhöz való csatlakozás előmozdítása a nukleáris védelem globális szintű javítása érdekében,
- segítségnyújtás az államoknak a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokra vonatkozó nemzeti nukleáris védelem rendszerek létrehozásában, karbantartásában és fenntartásában – többek között szállítás során is –, valamint a békés célokra használt kapcsolódó létesítmények létrehozásában, karbantartásában és fenntartásában,
- a NAÜ támogatása abban, hogy központi szerepet töltsön be a nemzetközi együttműködés elősegítésében és elmélyítésében, valamint hogy növelje a láthatóságot és a tudatosságot a nukleáris védelemről való tájékoztatás révén.

3. EGYEDI CÉLKITŰZÉSEK

Ennek az átfogó célkitűzésnek az elérése érdekében a fellépés a következő egyedi célkitűzések köré szerveződik:

|                      |                                                                       |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| 1. EGYEDI CÉLKITŰZÉS | Nukleáris védetség támogatása nyújtása Ukrajnának                     |
| 2. EGYEDI CÉLKITŰZÉS | A nemek közötti egyenlőség szempontját előtérbe helyező oktatás/MSCFP |
| 3. EGYEDI CÉLKITŰZÉS | Kapacitásépítés a nukleáris védetség megerősítésére                   |

4. AZ EGYES EGYEDI CÉLKITŰZÉSEKHEZ KAPCSOLÓDÓ EREDMÉNYEK ÉS TEVÉKENYSÉGEK ISMERTETÉSE

1. EGYEDI CÉLKITŰZÉS – NUKLEÁRIS VÉDETTSÉGI TÁMOGATÁS NYÚJTÁSA UKRAJNÁNAK

Háttér

Az Ügynökség 2022 februárja óta támogatást nyújtott Ukrajnában a nukleáris létesítmények és a radioaktív sugárforrásokat érintő tevékenységek biztonságos és védett üzemeltetésének biztosításához. Ez magában foglalja a nukleáris biztonsággal, védeettséggel és biztosítékokkal kapcsolatos helyzet pártatlan értékelését; a műszaki szakértelem és tanácsadás biztosítását; a nukleáris biztonsággal és védeettséggel kapcsolatos berendezések szállítását; valamint a releváns információk megosztását a nemzetközi közösséggel. Az atomerőművek telephelyen kívüli villamosenergia-rendszerét érintő események aggodalomra adnak okot. Felhívták továbbá a figyelmet arra, hogy az Ügynökségnek tovább kell fokoznia és el kell mélyítenie az Ukrajnában végzett szakértői szintű munkáját annak céljából, hogy segítse stabilizálni a helyzetet és megakadályozni egy nukleáris esemény vagy baleset bekövetkeztét. Ez többek között azáltal valósult meg, hogy Ukrajna valamennyi nukleáris telephelyén folyamatosan jelen volt az Ügynökség személyzete, valamint hogy kidolgozásra került a zaporizzsjai atomerőmű védelmét szolgáló öt konkrét elv.

A NAÜ kormányzótanácsa a GOV/2022/17. sz. határozatában felkérte a főigazgatót és a titkárságot, hogy továbbra is szorosan kövessék nyomon az [ukrajnai] helyzetet, különös tekintettel Ukrajna nukleáris létesítményeinek biztonságára és védelmére, és szükség esetén számoljanak be a kormányzótanácsnak ezekről az elemekről; a kormányzótanács a GOV/2022/58. sz. határozatában felkérte a főigazgatót, hogy továbbra is szorosan kövesse nyomon a helyzetet, és hivatalosan számoljon be a kormányzótanácsnak ezekről a kérdésekről mindaddig, amíg szükséges; továbbá a kormányzótanács a GOV/2022/71. sz. határozatában felkérte a főigazgatót, hogy továbbra is szorosan kövesse nyomon az [ukrajnai] helyzetet, és rendszeresen, hivatalosan számoljon be a kormányzótanácsnak ezekről a kérdésekről mindaddig, amíg szükséges.

A közgyűlés a GC(67)/RES/16. sz. határozatában teljes támogatásáról biztosította egyrészt a NAÜ zaporizzsjai támogató és segítségnyújtó missziójának (ISAMZ) folyamatos és megerősített fizikai jelenlétét, tekintettel a nukleáris biztonságnak, védetségnek és biztosítékoknak a zaporizzsjai atomerőműben való megvalósítását jelenleg is fenyegető kockázatokra, másrészt pedig azt, hogy az Ügynökség kérésre továbbra is technikai támogatást és segítséget nyújt Ukrajnának a nukleáris létesítmények és a radioaktív sugárforrásokat érintő tevékenységek biztonságos és védett üzemeltetésének biztosításához, beleértve a NAÜ műszaki szakértőinek folyamatos fizikai jelenlétét a csernobili, a rivnei, a hmelnickiji és a dél-ukrajnai atomerőműben.

A NAÜ nukleáris biztonsággal és védeettséggel foglalkozó szakértőinek mind az öt ukrán atomerőmű telephelyére történő kiküldésére 2023 januárjában került sor. Jelenlétük lehetővé teszi az Ügynökség számára, hogy megbízható információkkal lássa el a nemzetközi közösséget az egyes helyszínek biztonsági és védelmi helyzetéről, a szakértőink pedig segítik az erőművek műszaki személyzetét a nukleáris létesítmények háború idején történő üzemeltetése során felmerülő számos kihívás kezelésében.

Az EU 2022. november 1-jétől pénzügyi támogatást biztosított az Ukrajnának nyújtott nukleáris védeettségi támogatáshoz a nukleáris védetség területére vonatkozó uniós fellépés VIII. ciklusa keretében, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia (7. fejezet) végrehajtásának keretében. Az 1. egyedi célkitűzés ennek a tevékenységnek a folytatása.

**1. eredmény: Az Ügynökség személyzetéből álló szakértői missziók indulnak Ukrajnába, amelyek folyamatosan értékelik a nukleáris védeettséggel kapcsolatos helyzetet.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- az Ukrajnába utazó személyzet felkészítését célzó biztonsági képzések,

- NAÜ-missziók Ukrajnába.

**2. eredmény: A megfelelő berendezések rendelkezésre bocsátása révén javul a nukleáris anyagok és létesítmények, a használatban lévő radioaktív anyagok, a tárolás és a kapcsolódó létesítmények nukleáris védeltsége, valamint a fizikai védelem, beleértve a meglévő fizikai védelmi rendszerek javítását, megerősítését és korszerűsítését.**

A 2. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- az ukrán partnerek által a berendezéseket illetően kifejezett igények értékelése és pontosabb meghatározása a megfelelő beszerzés lehetővé tétele érdekében,
- berendezések beszerzése,
- esetleges képzések.

**3. eredmény: Amennyiben a helyszínen uralkodó helyzet lehetővé teszi, a NAÜ segítséget nyújt Ukrajna illetékes hatóságának ahhoz, hogy visszanyerjék a hatósági felügyelet alá nem tartozó radioaktív sugárforrások feletti hatósági felügyeletet.**

A 3. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- missziók,
- esetleges tanácsadási szerződések.

**2. EGYEDI CÉLKITŰZÉS – A NŐK NUKLEÁRIS VÉDELTSÉG TERÜLETÉN VALÓ ELHELYEZKEDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE A NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG SZEMPONTJÁT ELŐTÉRBE HELYEZŐ OKTATÁS RÉVÉN (MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ÖSZTÖNDÍJPROGRAM)**

Háttér

A Marie Skłodowska-Curie ösztöndíjprogram (MSCFP) célja, hogy hozzájáruljon a nukleáris területen dolgozó nők számának növeléséhez, támogatva a globális tudományos és technológiai innovációhoz hozzájáruló és annak hajtóerejét jelentő férfiakat és nőket egyaránt befogadó, inkluzív munkaerő kiépülését.

A program célja, hogy a fiatal nőket a nukleáris területen való elhelyezkedésre sarkallja és ösztönözze azáltal, hogy rendkívül motivált női hallgatók részére ösztöndíjakat kínál akkreditált egyetemeken meghirdetett, a nukleáris területhez kapcsolódó mesterképzésre, valamint lehetőséget nyújt egy legfeljebb 12 hónapig tartó, a NAÜ közreműködésével zajló szakmai gyakorlatra.

A 2. egyedi célkitűzést az előző uniós fellépés 6. fejezetének folytatásaként javasoljuk megvalósítani.

Ezen egyedi célkitűzés arra irányul, hogy a fiatal nőket a nukleáris tudomány és technológia, valamint a nonprolifерáció területén való elhelyezkedésre sarkallja és ösztönözze azáltal, hogy posztgraduális képzésre szóló ösztöndíjakat és a NAÜ-nél szakmai gyakorlati lehetőséget kínál rendkívül motivált és tehetséges női hallgatók részére. Hosszú távon a program hozzá fog járulni ahhoz, hogy létrejöjjön a természettudományok, a technológia, a mérnöki tudományok és a matematika területén vezető szerepet betöltő nők új generációja, akik saját hazájukban a tudományos és technológiai fejlődés motorjai lesznek.

**1. eredmény: A program hallgatóknak fog finanszírozást nyújtani legfeljebb kétéves időtartamra szóló ösztöndíjakhoz.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek

- A hallgatók kiválasztása
- Az ösztöndíjak odaítélése

**2. eredmény: A hallgató ajánlatot kap arra, hogy egy legfeljebb 12 hónapig tartó, a NAÜ közreműködésével zajló szakmai gyakorlaton vegyen részt.**

A 2. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek

- A gyakornoki helyek azonosítása
- Szakmai gyakorlatok biztosítása

### 3. EGYEDI CÉLKITŰZÉS – KAPACITÁSÉPÍTÉS A NUKLEÁRIS VÉDETTSÉG MEGERŐSÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Az Ügynökség folyamatosan nagy számú megkeresést kap arra vonatkozóan, hogy nyújtson támogatást az oktatási és képzési tevékenységekhez a nukleáris védettség valamennyi szakterületéhez kapcsolódóan. Annak érdekében, hogy elegendő tudjon tenni a megkereséseknek, valamint hogy általánosságban segítsen az államoknak a nukleáris védettségre vonatkozó nemzeti rendszerek kialakításában és fenntartásában, a NAÜ kapacitásépítési támogatást nyújt, többek között a Nukleáris Védettségi Képzési és Demonstrációs Központ (NSTDC) révén. Ezt a támogatást az államok nukleáris védettségi szükségleteiről és prioritásairól készített kiinduló értékelés alapján nyújtja.

#### A. ÖSSZETEVŐ – A KAPACITÁSÉPÍTÉS KIINDULÁSI ALAPJÁNAK MEGHATÁROZÁSA: TÁMOGATÁS NYÚJTÁSA AZ ÁLLAMOK SZÁMÁRA NUKLEÁRIS VÉDETTSÉGI SZÜKSÉGLETEIK ÉS PRIORITÁSAIK FELMÉRÉSÉHEZ (INSSP)

##### Háttér

A NAÜ segítséget nyújt az államoknak a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokra vonatkozó nemzeti nukleáris védettségi rendszerek, valamint a békés célokra használt kapcsolódó létesítmények létrehozásában, karbantartásában és fenntartásában, többek között szállítás során is.

A NAÜ e segítségnyújtás lehetővé tétele érdekében integrált nukleáris védettségi fenntarthatósági tervet (INSSP) dolgozott ki, amely az államok számára – kérésre – szisztematikus és átfogó keret biztosít a nukleáris védettségi rendszereik felülvizsgálatához és az esetlegesen megerősítendő területek azonosításához. A tervek kiemelten foglalkoznak továbbá a hatékony és fenntartható nukleáris védettségi rendszer kialakításának támogatásához szükséges segítségnyújtással is.

Az adott állam a NAÜ-vel együtt az INSSP-ben rögzíti a prioritásnak tekintett nukleáris védettségi szükségleteit. Minden egyes INSSP az adott állam sajátos szükségleteihez igazodik, a nukleáris védettségi sorozat kiadványaiban megjelent útmutatásokra támaszkodva.

A 3. egyedi célkitűzés arra irányul, hogy megerősítse az államok számára a nukleáris védettségi szükségleteik és prioritásaik felméréséhez nyújtott támogatást. Ez egy olyan átfogó keret biztosításával fog megvalósulni, amely a következőkre szolgál: az államok nukleáris védettségi szükségleteinek szisztematikus módon történő azonosítása és rangsorolása, az Ügynökség által az államoknak nyújtott nukleáris védettségi segítségnyújtás tervezésének és rangsorolásának támogatása, valamint a nemzetközi együttműködés és koordináció elősegítése a tagállamok nukleáris védettségi szükségleteinek kielégítése terén.

#### 1. eredmény: Állami szintű integrált nukleáris védettségi fenntarthatósági tervek (INSSP-k) kidolgozása és végrehajtása az államok nukleáris védettségi szükségleteinek azonosítása és rangsorolása céljából

##### Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek

- Az INSSP felülvizsgálatára szolgáló missziók végrehajtása és az INSSP véglegesítésére szolgáló missziók végrehajtása

#### 2. eredmény: A nukleáris védettség fontosságával és a nukleáris védettségi rendszer alapvető elemeivel kapcsolatos közös értelmezés további erősítése

##### A 2. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek

- Regionális koordinációs munkaértekezletek

### B. ÖSSZETEVŐ – KAPACITÁSÉPÍTÉS A SZÁMÍTÓGÉPES BIZTONSÁG TERÜLETÉN

##### Háttér

A tagállamok folyamatosan szembesülnek a kibertámadások fenyegetésével és tisztában vannak azok nukleáris védettségre gyakorolt potenciális hatásával, valamint azzal, hogy hatékony biztonsági intézkedéseket kell hozni az ilyen támadásokkal szemben. A tagállamoknak az információ- és számítógépes biztonság terén való segítségnyújtás iránti igénye – beleértve a számítógépes biztonsági szabályzatok kidolgozásához nyújtott támogatás iránti kéréseket is – nőtt és várhatóan tovább fog nőni.

Az Ügynökség továbbra is segíti a tagállamokat abban, hogy felhívják a figyelmet a kibertámadások jelentette fenyegetésre és azoknak a nukleáris védettségre gyakorolt potenciális hatásaira, azáltal, hogy támogatja az államokat az ilyen támadásokkal szembeni hatékony biztonsági intézkedések meghozatalában és a vonatkozó nukleáris védettségi képességeik javításában.

Az államok számítógépes biztonsági és információbiztonsági képességeinek javítása a kibertámadások jelentette fenyegetésre és azoknak a nukleáris védettségre gyakorolt potenciális hatásaira való figyelemfelhívás révén, az államok támogatása az ilyen támadásokkal szembeni hatékony biztonsági intézkedések meghozatalában.

Ez hozzájárul a fejlettebb információ- és számítógépes biztonsági képességek eléréséhez az államok és a létesítmények szintjén, ami elősegíti az olyan számítógépes biztonsági események megelőzéséhez, felderítéséhez és kezeléséhez nyújtott támogatást, amelyek esetlegesen közvetve vagy közvetlenül hátrányosan érinthetik a nukleáris biztonságot és védelemet.

**1. eredmény: A nukleáris védelemmel foglalkozó szakemberek képzést végeznek el az információs és számítógépes biztonságról, többek között a számítógépes biztonság olyan alapfogalmairól, mint a fenyegetések, a kockázatok és a biztonsági ellenőrzések.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek

- Nemzetközi, regionális és tagállami szintű tanfolyamok.

#### C. ÖSSZETEVŐ – AZ ÁLLAMOK NUKLEÁRIS VÉDELTSÉGI FELDERÍTÉSI STRUKTÚRÁJÁNAK KAPACITÁSEPÍTÉSÉNEK TÖRTÉNŐ MEGERŐSÍTÉSE

##### Háttér

A nemzetközi közösség felismerte és tudatában van annak, hogy a hatósági felügyelet alá nem tartozó nukleáris és egyéb radioaktív anyagok súlyos fenyegetést jelentenek; emiatt folyamatos erőfeszítésekre van szükség a hatékony nemzeti nukleáris védeltségi felderítési struktúrák létrehozását és fenntartását szolgáló nemzeti képességek megerősítése érdekében. Az Ügynökség átfogó nukleáris védeltségi iránymutatást dolgoz ki azzal a céllal, hogy hozzájáruljon a hatékony nukleáris védeltségi célkitűzések elérésére irányuló globális erőfeszítésekhez, továbbá projektmegközelítést dolgozott ki a tagállamokkal annak érdekében, hogy szakértői értékelések, tanácsadási szolgáltatások, kapacitásépítési tevékenységek, valamint a detektáló berendezések telepítéséhez való segítségnyújtás révén előmozdítsa a NAÜ nukleáris védeltségi iránymutatásának használatát. A projektmegközelítés egyértelmű struktúrát határoz meg azon segítség és támogatás tekintetében, amelyet az államoknak a nukleáris védeltségi rendszerek és intézkedések olyan integrált összességének a – megfelelő jogi és szabályozási keret alapján történő – kidolgozása során nyújtanak, amely a hatósági felügyelet alá nem tartozó nukleáris és egyéb radioaktív anyagok felderítésére vonatkozó nemzeti stratégiát és a kapcsolódó képességeket alkotja.

Az Ügynökség azt tapasztalta továbbá, hogy megnőtt az igény az oktatók képzésére szolgáló kurzusok iránt az első vonalbeli tisztviselők oktatói tekintetében, a hatósági felügyelet alá nem tartozó nukleáris és egyéb radioaktív anyagok felderítésével kapcsolatban.

A C. összetevő a hatósági felügyelet alá nem tartozó nukleáris és egyéb radioaktív anyagok felderítésével, helyének meghatározásával és lefoglalásával kapcsolatos képességek fokozását és javítását célzó kapacitásépítés révén támogatni fogja a hatékony nemzeti nukleáris védeltségi felderítési struktúrák megerősítését és fenntartását az államokban.

**1. eredmény: Az államoknak a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokat érintő bűncselekmények vagy szándékos jogosulatlan cselekmények felderítésére szolgáló képességeinek a megerősítése képzések, szakértői missziók, szakértői értékelés és terep-, illetve döntéshozatali gyakorlatok révén.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- A felderítési struktúra különböző területein történő kapacitásépítést szolgáló nemzetközi és regionális képzések.
- Terep-, illetve döntéshozatali gyakorlatok.

#### D. ÖSSZETEVŐ – AZ ÁLLAMOK SZÁLLÍTÁS BIZTOSÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ KÉPESSEGEINEK KAPACITÁSEPÍTÉSÉNEK TÖRTÉNŐ MEGERŐSÍTÉSE

##### Háttér

A nukleáris és egyéb radioaktív anyagok potenciálisan sérülékenyek a szállítás közben felmerülő biztonsági fenyegetésekkel szemben. A NAÜ segítséget nyújt az államoknak ahhoz, hogy az ilyen anyagok szállítására vonatkozóan nemzeti nukleáris védeltségi rendszert valósítsanak meg és tartsanak fenn.

E segítség nyújtásának egyik kulcsfontosságú elemét a kapacitásépítés képezi. A képzésekre nemzetközi és regionális szinten kerül sor azzal a céllal, hogy a szállítás biztosításában részt vevő nemzeti partnereket olyan ismeretekkel lássák el, amelyeknek köszönhetően belátják, hogy a radioaktív anyagok szállításánál szükség van biztonsági intézkedésekre, továbbá amelyek szükségesek a szállítás biztosítására vonatkozó nemzeti követelmények kidolgozásához és végrehajtásához. E képzések során a NAÜ átfogó ismereteket ad át a radioaktív anyagok kategorizálására, a biztonsági funkciókra, a biztonságmenedzsmentre, valamint a biztonsági és védelmi interfészre vonatkozóan. A képzések során a résztvevők lehetőséget kapnak forgatókönyvvel való megbeszéléseken és gyakorlatokon való részvételre is.



Az Ügynökség missziókat folytat a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok szállítására vonatkozó nemzeti szabályok tervezetének áttekintése céljából annak érdekében, hogy támogassa az adott ország nemzeti szállítási szabályainak véglegesítését.

**1. eredmény: A megfelelő tagállami partnerek képzésben részesülnek a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok szállításának biztosításáról.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- Nemzetközi és regionális képzési kurzusok.

**2. eredmény: A nukleáris és egyéb radioaktív anyagok szállítására vonatkozó nemzeti szállítási szabályok tervezetének áttekintése.**

A 2. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- Ügynökségi missziók.

**E. ÖSSZETEVŐ – NUKLEÁRIS KRIMINALISZTIKA**

Háttér

A nukleáris és egyéb radioaktív anyagok analitikai technikákkal történő, a szóban forgó anyag eredetének és történetének meghatározása céljából végzett vizsgálatokat bűnüldözési nyomozások keretében, illetve a nukleáris védeltségi sérülékenységek értékelése során alkalmazzák.

A vizsgálati eredmények segítséget jelentenek az ezen anyagok jogosultan felhasználására adandó válaszlétezők meghatározása szempontjából, valamint az államok számára, hogy a nukleáris védeltségi gyakorlataik javítása céljából megalapozott döntéseket hozhassanak. A NAÜ segítséget nyújt az államoknak a nukleáris kriminalisztika terén meglévő képességeik fokozásában, különösen képzések és munkaértekezletek szervezése révén, nemzetközi és regionális szinten egyaránt.

A képzések kulcsfontosságú támogató eszközöket jelentenek a következők szempontjából: a nukleáris biztonsági események megelőzését és az azokra való reagálást célzó nukleáris kriminalisztikai ismeretek növelése, a válaszlétezőket végrehajtó személyek megismertetése a nukleáris kriminalisztikai vizsgálatokat támogató bizonyítékok összegyűjtésével, hogy képesek legyenek többek között felügyeleti lánc felállítására, továbbá a gyakorló szakembereknek az aktuális nukleáris kriminalisztikai módszertanok felé való orientálása.

**1. eredmény: A megfelelő tagállami partnerek nukleáris kriminalisztikai képzésben részesülnek a nukleáris biztonsági események megelőzése és az azokra való reagálás céljából.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- Nemzetközi és regionális képzési kurzusok.
- Nemzetközi integrált munkaértekezlet a radiológiai helyszínelésről és a nukleáris kriminalisztikáról.

**F. ÖSSZETEVŐ – A TAGÁLLAMOK NUKLEÁRIS VÉDELTSÉGRE VONATKOZÓ OKTATÁSI ÉS KÉPZÉSI KAPACITÁSÁNAK TÁMOGATÁSA**

Háttér

A szisztematikus megközelítésen alapuló oktatási és képzési tevékenységek támogatják az államokat abban, hogy felvértezzék a vezetőket és a személyzetet azokkal az ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel, amelyek ahhoz szükségesek, hogy eleget tudjanak tenni kötelezettségeiknek és el tudják végezni a munkájukat és feladataikat a nukleáris védeltség különböző területein.

Az Ügynökség 2023-ban a seibersdorfi laboratóriumában létrehozta a Nukleáris Védeltségi Képzési és Demonstrációs Központját (NSTDC), amely ki fogja egészíteni a tagállamokban és a nukleáris védeltségi oktató és támogató központokban ajánlott képzési lehetőségeket, továbbá a fejlett technológiák alkalmazása és a szakértelem révén fokozza majd a nukleáris védeltségi kapacitásépítést.

Az Ügynökség által a nukleáris védeltség terén a nemzeti kapacitásépítési képességekhez nyújtott támogatás továbbra is az államokkal szoros együttműködésben valósul meg, többek között a Nemzetközi Nukleáris Védeltségi Oktatási Hálózat (INSEN), a nemzeti nukleáris védeltségi oktató és támogató központok (NSSC-k), a nukleáris védeltségi oktató és támogató központok nemzetközi hálózata (NSSC-hálózat), valamint az együttműködési központok tevékenységei révén.

Az NSSC-k az illetékes hatóságok, a jogosult személyek és a nukleáris védeltségi felelősségi körrel bíró egyéb szervezetek támogatása által hozzájárulnak a nemzeti nukleáris védeltségi rendszer fenntartásához. Az NSSC-k fő funkciói az alábbiak:

- az emberi erőforrások fejlesztése, konkrétan nemzeti nukleáris védeltségi képzési program nyújtása révén,

- technikai támogatási szolgáltatások a nukleáris védeltségi felszerelések életciklus-menedzsmentje számára, valamint
- tudományos támogatási szolgáltatások szakértelem, elemzések, továbbá kutatás-fejlesztés nyújtása céljából a nukleáris védeltség területén.

A NAÜ-nek a saját nukleáris védeltségi sorozatán és egyéb, iránymutatásokat tartalmazó dokumentumokon alapuló, a nukleáris védeltség területével foglalkozó online oktatási moduljai kiegészítik a személyes jelenléti igénylő képzéseket, továbbá támogatják azon erőfeszítéseket, amelyek a kompetencia, a készségek és az erős nukleáris védeltségi kultúra biztosítására irányulnak. Ezen e-oktatási modulok célcsoportját a nukleáris védeltségi felelősségi körrel bíró szakemberek széles köre, valamint a téma iránt érdeklődő személyek képezik.

Az F. összetevő hozzájárul majd a nukleáris védeltségi e-oktatási modulok kidolgozásához és karbantartásához, valamint az államok azon erőfeszítéseinek támogatásához, amelyek hatékony és fenntartható nukleáris védeltségi képzések kidolgozására irányulnak, továbbá az NSSC-t létrehozni és működtetni szándékozó államok támogatásához.

**1. eredmény: A nukleáris védeltségi képzésekhez kapcsolódó e-oktatási anyagok kidolgozása és karbantartása.**

Az 1. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- E-oktatási kurzusok előállítása, beleértve a fordításokat is.
- Az e-oktatási kurzusok felülvizsgálata és karbantartása.

**2. eredmény: A nukleáris védeltségi képzés kidolgozására és megvalósítására, valamint az emberi erőforrások kezelésére vonatkozó képességek fokozása. A nukleáris védeltségi képzéssel kapcsolatos tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztása.**

A 2. eredményhez kapcsolódó tervezett tevékenységek:

- Nemzetközi és regionális munkaértekezletek, ideértve a fordításokat is.